

ZVANIČNA VELIKA BRITANIJA O CRNOJ GORI

I CRNOGORCIMA SREDINOM XIX VIJEKA

Dokaze crnogorske samobitnosti pronalazimo i u britanskim izvorima XIX vijeka. Ti konkretni i autentični svjedoci svoga vremena su značajni i danas kada se Crna Gora nalazi pred važnim pitanjima konačne redefinicije svog puta u budućnost. Bez prošlosti nema budućnosti i svaki kamen u temelju crnogorske prošlosti je zalag čvrstine njene kuće u budućnosti.

Sudbina većine južnoslovenskih naroda zavisila je od rješenja takozvanog Istočnog pitanja, opstanka ili propasti velikog Osmanskog Carstva. Balkanski mrak ropstva svojom lučom slobode razdirala je mala ponosna Crna Gora.

Tako su u jednoj od stotina crnogorskih bitaka, hitrim prepadom u noći između 23. i 24. novembra 1852. godine, Crnogorci zauzeli isturenu tursku tvrđavu Žabljak na Skadarskom jezeru, odnosno sa stanovišta naše istorije, oslobodili staru prijestonicu Crne Gore iz vremena gospodara Ivana Crnojevića. Na pomolu je bio novi tursko-crnogorski rat, pa je već 6. decembra, u Londonu, u Domu lordova, ovim povodom došlo do replike između poslanika dvije politički suprotstavljene strane. Lider opozicionih konzervativaca, lord Stenli, tražio je od vlade odgovor na sljedeće karakteristično sročeno pitanje:

„Da li je u posljednje vrijeme došlo do bilo kakvih promjena u političkim odnosima sa onom divljom zemljom koja se graniči sa Albanijom i čije je ime Crna Gora?“

Odgovorio je ministar vanjskih poslova, istaknuti torijevac lord Malmzberi.

„Mislim da u pogledu političkih odnosa (sa Crnom Gorom – prim. N.S.) nije bilo nikakve promjene. Šef te zemlje ima dvije titule. On je poglavar pravoslavne crkve u toj zemlji, a u isto vrijeme je i sujetovni vladar. Zbog svog crkvenog položaja on je pod nadležnošću ruskog cara, koji se smatra poglavarom cijele pravoslavne crkve. Poglavar Crne Gore je navikao (kao i svi njegovi preci, mislim) da mu ruski car potvrđuje i priznaje sve njegove crkvene nadležnosti i titule. Što se tiče nezavisnosti te zemlje, bez obzira šta razni ljudi mogu da misle o prednosti takvog položaja, činjenica je da je Crna Gora nezavisna zemlja već oko 150 godina. I ako je Porta činila razne pokušaje da je pokori, ti pokušaji su propadali jedni za drugim i zemlja se nalazi u istom položaju sad u kakvom je bila i prije 200 godina.“

Žabljak

Lord Malmzberi je svojom istinitom ali i nediplomatskom tvrdnjom „ozbiljno uznemirio“ Visoku Portu, što nije teško razumjeti jer je Crna Gora zaista bila vrlo iritirajući trn u njenom oku. No naravno, koliko god Turska bila „uznemirena“, to joj nije davalo dovoljnog povoda da diplomatski zarati sa Velikom Britanijom. Crna Gora je ostala u svojoj slobodi, a navedeni opis lorda Malmzberija veliko svjedočanstvo crnogorske državnosti, slobode, crkvene nezavisnosti i nacionalne posebnosti

Nenad Stevović